

**Fundargerð 1. haustþings Sambands sveitarfélaga á Austurlandi (SSA)
haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019.**

11. október

Dagskrá fundarins lá frammi, **þingskjal 1.**

10:00-10:30 Skráning og afhending fundargagna

10:30-11:00 Setning haustþings, skipun fundarstjóra og ritara.

Einar Már Sigurðarson, formaður SSA, setti haustþingið kl. 10:30 og bauð fulltrúa, þingmenn og aðra gesti velkomna á þetta fyrsta haustþing SSA. Síðan fór hann í stuttu máli yfir skipulag dagsins og þær sögulegu breytingar sem nú hafa orðið á starfsháttum með þessu fyrsta haustþingi Sambands sveitarfélaga á Austurlandi.

Þá bar formaður upp tillögu um þingforseta, Eydísi Ásbjörnsdóttur og Björn Ingimarsson og þingritara Kristjönu Björnsdóttur og Eypór Stefánsson og var hún samþykkt með lófataki. Að því búnu afhenti Einar Már þingforsetum stjórn og ritara tóku til starfa.

Þingforsetar tóku við og þökkuðu traust. Fóru yfir dagskrána í stuttu máli og áréttuðu mikilvægi þess að virða tímamörk. Þingforseti, bar fram tillögu um fulltrúa í kjörbréfanefnd sem Gunnþórunn Ingólfssdóttir stýrði og nefndanefnd sem Hildur Þórisdóttir stýrði, **þingskjal 2.** Samþykkt með lófataki.

Þá flutti formaður SSA ávarp til þingsins.

Í upphafi máls gat hann um þær afgerandi breytingar sem nú hafa orðið á starfsháttum sambandsins og markast upphaf þeirra af þessu haustþingi. Breytingarnar eru þær að nú verður aðalfundur að vori en þing að hausti og væntir hann þess að starf sambandsins verði öflugra og skilvirkara. Hann gat þess að stjórninni hefði verið falið að yfirfara samþykktir SSA en í ljósi mögulegrar sameiningar fjögurra sveitarfélaga var ákveðið að leggja ekki í þá vinnu að svo stöddu. Einnig gat hann um að stjórn hefði verið falið að endurskoða reglur um launakjör hjá SSA, tillaga um áframhald þeirrar vinnu verður lögð fram og vísað til allsherjar- og samstarfsnefndar. **(Skráist með þingskjali 4)**

Í máli sínu dró Einar Már skýrt fram sérstöðu SSA og þá sameiginlegu hagsmuni sveitarfélaganna sem kristallast m.a. í starfi Austurbrúar. Þá færði hann heimamönnum á Borgarfirði sem og starfsfólki Austurbrúar þakkir fyrir góðan og vandaðan undirbúning þessa fyrsta haustþings SSA. Hann ræddi þá sameiningarvinnu sem nú er í gangi hjá 4 sveitarfélögum af þeim 7 sem mynda SSA í dag, ef hið nýja sveitarfélag verður að veruleika verða innan tíðar fjögur sveitarfélög sem mynda sambandið og velti upp þeirri spurningu, af hverju ekki bara 1 eða 2? Formaður kvað það kurteisi við kjósendur að láta slíkar hugrenningar liggja milli hluta en draumur hans er þó 1 sveitarfélag á Austurlandi.

Þá nefndi Einar Már almenningsamgöngur en úrlausn á borð við Strætisvagna Austurlands þekkist ekki hjá hinum fjórðungssamböndunum.

Einar Már lýsti ánægju með sóknaráætlun og vinnuna við hana og fagnaði hversu góð þátttakan hefur verið. Sagði þó vonbrigði að ríkisvaldið hafi ekki stigið meira inn með fjármagni og auknum verkefnum því skriffinska og vinna er sú sama þó verkefnum fjölgi. Saknaði hann aðkomu ráðuneyta umhverfis og iðnaðar við gerð Sóknaráætlunar Austurlands.

Kynning á nýrri sóknaráætlun stendur yfir og verður kynnt ítarlega hér á eftir. Þá kom hann inn á, að þó efling sveitarstjórnarstigsins tengist sameiningum, snýr hún einnig að byggðamálum og dreifingu opinberra starfa. Efling sveitarstjórnarstigsins er verkfæri sem nýta má til að snúa við íbúapróun í landinu og þannig efla landsbyggðina. Þá nefndi hann málefni aldraðra og framhaldsskóla, taldi hann að með eflingu sveitarstjórnarstigsins væri sjálfsagt að þeir málaflokkar yrðu á forræði sveitarfélaga.

Þá benti hann á að styrkja þurfi lög og reglur sem snúa að landshlutasamtökum.

Samgönguáætlun: Einar Már drap á fyrri vonbrigði, harðorða ályktun sem gerð var af því tilefni og átakafundi með ráðherra. Eftir þann fund var, þrátt fyrir fögur orð, framkvæmdir við Lagarfljótsbrú færðar aftar í samgönguáætlun. Formaður lýsti yfir ánægju með framkvæmdir í Njarðvíkurskriðum en áréttaði jafnframt þörfina á að ljúka við allan Borgarfjarðarveg.

Flyta þarf gerð heilsársvegjar um Öxi og Farðarheiðargangna. Hann lýsti yfir ánægju með að stjórnvöld ætli að spýta í lófana í samgöngumálum en óskaði eftir drýgri þætti Austurlands í endurskoðaðri áætlun. Þá nefndi hann eflingu Egilsstaðaflugvallar og fagnaði „skosku leiðinni“. Hvað varðar almenningssamgöngur vonast hann til þess að ná megi þriggja ára samningi við Vegagerðina og Alcoa og tryggja þannig áframhaldandi starfssemi Strætisvagna Austurlands en núgildandi samningur rennur út um áramót. Nauðsyn þess að tengja saman byggðakjarna með öruggum almenningssamgöngum er ljós.

Nú er beðið fundar með fulltrúum úr menntamálaráðuneytinu um opnun útibús frá Háskólanum á Akureyri á Austurlandi. Fjármagn þarf að tryggja og að því fengnu ætti annar undirbúningur ekki að þurfa að taka langan tíma.

Varðandi samskipti ríkis og sveitarfélaga gat Einar Már um aðför að jöfnunarsjóði sem náðist að stöðva og nýlegar hugmyndir um urðunarskatt án nokkurs samráðs.

Þingforseti þakkaði formanni og bauð honum að koma og kynna ályktanir frá stjórn sem vísað er til nefnda.

Formaður kynnti tillögur stjórnar að ályktunum um byggða - og atvinnumál (**þingskjal 3**), allsherjar- og samstarfsmál (**þingskjal 4**), mennta- og menningarmál (**þingskjal 5**) og umhverfis og samgöngumál (**þingskjal 6**).

Vísun framangreindra tillagna til viðkomandi nefnda var samþykkt með handauppréttingu.

Næst bauð þingforseti Helga Hlyni Ásgrímssyni fulltrúa gestgjafa að kynna dagskrá kvöldsins. Helgi sagði hana hefjast kl. 17:00 með óvissuferð. Þar af leiðandi væri ekki frá miklu að segja því framhaldið væri líka leyndarmál. Þó gat hann þess að landsleikur í knattspyrnu yrði sýndur um kvöldið. Svo verða á palli hagyrðingar og Jón Arngríms. Sem sagt ekkert óvænt við það, menn skulu mæta til kvöldverðar í Fjarðarborg kl: 20:00.

11:00-11:10 Úrbótaganga

María Hjálmarsdóttir verkefnastjóri Austurbrúar kynnti verkefnið úrbótaganga sem er eitt af áhersluverkefnum tengt áfangastaðnum Austurlandi.

Búið er þróa glænýja heimasíðu sem er verkfæri til að auðvelda almenningi að hafa áhrif til úrbóta í nærumhverfi og á svæðinu öllu. Úrbótanga felst í því að íbúar geta kanna umhverfið og komið upplýsingum á framfæri með auðveldum og skilvirkum hætti. Hún sýndi á myndrænan hátt dæmi um hvernig og hversu auðvelt er að nota síðuna. Þá sagði hún frá og sýndi dæmi um ábendingar sem þegar hafa skilað árangri.

11:10-11:35 Sóknaráætlun Austurlands

Signý Ormarsdóttir og Tinna Halldórsdóttir verkefnastjórnar hjá Austurbrú kynntu drög að sóknaráætlun Austurlands. Signý hóf kynninguna og benti á að um drög væri að ræða og óskaði eftir málefnalegum ábendingum. Áætlunin gildir 2020 til 2024 en sambærilegt plagg fyrir tímabilið 2015 til 2019 rennur nú sitt skeið, verið er að ganga frá nýjum samningi milli Ríkisins og SSA.

Sóknaráætlun Austurlands 2020-2024 er þróunaráætlun landshlutans og felur í sér stöðumat hans, framtíðarsýn, markmið og aðgerðaáætlun til að ná settum markmiðum. Forgangsröðun verkefna skal byggð á sóknaráætlun landshlutans og er gerð til fimm ára en hægt að uppfæra hana á tímabilinu. Lykilhugtök í sóknaráætlun Austurland eru: samfélag, menningarmál, atvinna og nýsköpun og tekið er mið af heimsmarkmiðum Sameinuðupjóðanna. Heimsmarkmiðin sautján eru órjúfanleg og fela í sér fimm megin þemu: mannkyn, jörð, hagsæld, frið og samstarf. Aðeins eitt sveitarfélag innan SSA er að vinna með heimsmarkmiðin enn sem komið er.

Tinna fór yfir stöðugreininguna og þau markmið sem valin voru eftir þá íbúa- og samráðsfundi sem haldnir hafa verið. Hún sýndi á myndrænan átt íbúaþróun og aldursamsetningu á Austurlandi. 600 fleiri karlar en konur búa nú á svæðinu og veruleg fjölgun er á innflytjendum einkum frá Póllandi. Eldri borgurum fer hlutfallslega fjölgandi á Austurlandi sem annarstaðar en mest áberandi á fámennari svæðum.

Hlutfall háskólamenntaðra er lægra á Austurlandi en annars staðar á landinu. Hjá innflytjendum er menntunarstig hærra en meðaltal á Austurlandi.

Ungt fólk hefur aukin áhuga á að búa í dreifbýli. Austurland kom vel út úr könnun á menningarþátttöku. Tinna benti á að auka þurfi hlutdeild Austurlands í RANNÍS sjóðum.

Að lokinni kynningu var orðið gefið laust fyrir umræður og fyrirspurnir.

Stefán Bogi upplýsti að á Fljótsdalshéraði væri nú unnið að stefnumótun og þar yrðu heimsmarkmiðin tekin inn. Hann fagnaði því að ekki væri eingöngu einblínt á nýsköpun í

drögum að sóknaráætlun heldur væri þar einnig fjallað um þá starfsemi sem fyrir væri á svæðinu og gengi vel.

Aðalheiður Borgþórsdóttir spurði hver og hvernig eigi að koma þessu í framkvæmd? Signý svaraði því að ábyrgðin væri SSA og sveitarfélaganna og lagði áherslu á sóknaráætlanir væru verkfæri sem menn ættu að nýta sér. Þá ítrekaði Signý að hún vildi fá athugasemdir við plaggið sem enn er í vinnslu.

Forseti þakkaði fyrir kynningarnar og bauð formönnum kjörbréfa- og nefndanefnda að skila sínu álit.

Gunnþórunn Ingólfssdóttir, formaður kjörbréfanefndar fór yfir kjörbréfin og kynnti fulltrúa. Hún bað menn að gefa merki þegar nöfn þeirra yrðu lesin. Alls eru fulltrúar 36 (**þingskjal 7**).

Fjarðabyggð (15)

Jón Björn Hákonarson
Pálína Margeirsdóttir
Jón Kristinn Arngrímsson
Elva Bára Indriðadóttir
Eydís Ásbjörnsdóttir
Sigurður Ólafsson
Hjördís Seljan Þóroddsdóttir
Einar Már Sigurðarson
Birta Sæmundsdóttir
Magni Þór Harðarson
Dýrunn Oála Skaftadóttir
Ragnar Sigurðsson
Heymir Gylfason
Karl Óttar Pétursson
Rúnar Már Gunnarsson

Fljótshreppur (1)

Gunnþórunn Ingólfssdóttir

Seyðisfjarðarkaupstaður (3)

Hildur Þórisdóttir
Rúnar Már Gunnarsson
Skúli Vignisson

Djúpavogshreppur (2)

Gauti Jóhannesson
Þorbjörg Sandholt

Fljótshérað (11)

Sigurður Gunnarsson

Sigrún Hólm Þorleifsdóttir
Berglind Harpa Svavarsdóttir
Stefán Bogi Sveinsson
Gunnhildur Ingvarsdóttir
Aðalsteinn Ásmundarson
Kristjana Sigurðardóttir
Björg Björnsdóttir
Hannes Karl Hilmarsson
Björn Ingimarsson
Guðlaugur Sæbjörnsson/Óðinn Gunnar Óðinsson

Vopnafjarðarhreppur (3)

Sigríður Bragadóttir
Stefán Grímur Rafnsson
Sigríður Elva Konráðsdóttir

Þingið telst því fullmannað. Guðlaugur Sæbjörnsson sat þingið fyrir hönd Fljótsdalshéraðs á föstudag en Óðinn Gunnar Óðinsson tók sæti hans á laugardag.

Hildur Þórisdóttir kynnti niðurstöðu úr vinnu nefndanefndar. Hún tilgreindi jafnframt hvar hver nefnd muni starfa (**Þingskjal 8**).

Niðurstaða nefndanefndar 11.10.2019

Byggða- og atvinnumálanefnd – salurinn hér í Fjarðaborg

Pálína Margeirsdóttir, formaður
Björg Björnsdóttir
Sigrún Hólm Þorleifsdótti
Guðlaugur Sæbjörnsson
Hildur Þórisdóttir
Gunnþórunn Ingólfssdóttir
Hjördís Helga Seljan
Stefán Grímur Rafnsson
Bergþóra Birgisdóttir, áheyrnarfulltrúi
Karl Óttar Pétursson, áheyrnarfulltrúi
Jakob Sigurðsson

Samtals 11

Allsherjar- og samstarfsnefnd – skólastofa í grunnskólanum

Gauti Jóhannesson, formaður
Berglind Harpa Svavarsdóttir
Kristjana Sigurðardóttir
Rúnar Gunnarsson
Jón Kristinn Arngrímsson

Sigurður Ólafsson
Ragnar Sigurðsson
Þór Steinarsson, áheyrnarfulltrúi
Samtals 8

Mennta- og menningarmálanefnd – skólastofa í grunnskólanum

Sigríður Bragadóttir, formaður
Jón Þórðarson, áheyrnarfulltrúi
Sigurður Gunnarsson
Gunnhildur Ingvarsdóttir
Aðalheiður Borgþórsdóttir, áheyrnarfulltrúi
Dýrunn Pála Skaftadóttir
Magni Þór Harðarson
Birta Sæmundsdóttir
Elva Bára Indriðadóttir

Samtals 9

Umhverfis- og samgöngunefnd – skólastofa í grunnskólanum

Stefán Bogi Sveinsson, formaður
Hannes Karl Hilmarsson
Aðalsteinn Ásmundarson
Skúli Vignisson
Sigríður Konráðsdóttir
Heimir Gylfason
Rúnar Már Gunnarsson
Jón Björn Hákonarson
Þorbjörg Sandholt

Samtals 9

Þingforseti tilkynnir hlé á fundinum á meðan hádegisverðar er neytt.
Hádegisverður er borinn fram á Hótel Blábjörgum.

Munu nefndastörf hefjast stundvíslega kl. 13:00 á þeim stað sem formaður nefndanefndar tilkynnti við sína yfirferð.

Þingforseti setti fundinn aftur kl. 15:15 að loknu kaffihléi og bauð fundarmenn velkomna aftur eftir nefndarstarfið.

15:15-16:00 Efling sveitarstjórnarstigsins

15:15-15:35 Almenn kynning á þróun vinnu við sameiningar

Róbert Ragnarsson, ráðgjafi hjá RR ráðgjöf ehf.

Róbert sagði stuttlega frá íbúafundum vegna sameiningarvinnu sem nú er að ljúka á Austurlandi en snéri síðan máli sínu að sameiningum almennt.

Hvers vegna fara sveitarfélög í sameiningarviðræður? Samstarf, sameiginlegir hagsmunir markmiðið er einkum að efla þjónustu og hagræði í rekstri.

Hvernig er tímalínan? Hvernig er ferlið? Í stuttu máli skiptist ferlið í: Ákvörðun, undirbúning, kynningu, kosningar, innleiðingu og gildistöku.

Ákvörðun: Skipuð samstarfsnefnd með a.m.k. 2 fulltrúa hvers sveitarfélags. Nefndin er óháð. Ferlið hefst á því að sveitarstjórnir ákveða að kjósa um þetta.

Undirbúningur: Lagaramminn sem nefndirnar starfa eftir er víður. Vinnan byggir nú orðið yfirleitt á fyrri reynslu en mikið er til af gögnum um sameiningar. Nefndin hefur talsvert mikið frelsi. Framkvæmt er stöðumat og gerð áætlun um hvernig sameiginlegt sveitarfélag muni líta út. Jöfnunarsjóður ber kostnað vegna sameininga annan en vinnuframlag.

Kynning: Skal fara fram með a.m.k. tveggja mánaða fyrirvara. Niðurstöður kynntar á íbúafundum og með rafrænu og prentuðu kynningarefni.

Kosningar: Á sama grunni og sveitarstjórnarkosningar. Niðurstaða á hverjum stað er bindandi og þurfa 2/3 hluti sveitarfélaga að samþykkja sem og 2/3 hluti allra íbúa tilvonandi sveitarfélags.

Innleiðing breytinga: Skipuð undirbúningsstjórn. Sú stjórn stofnar í raun nýtt sveitarfélag. Hún semur samþykktir og velur nafn. Þá þarf heimild ráðherra til að auglýsa samþykktir og ráðherra metur hvort þær séu fullnægjandi. Þá er boðað til kosninga. Það má bíða fram á næstu reglulegu kosningar eða láta kjósa fyrr.

Gildistaka: Á fyrsta fundi nýrrar sveitarstjórnar verður sveitarfélagið til. Sveitarstjórnir geta breytt tillögum samstarfsnefndar. Þó er líklegt að sömu aðilar haldi áfram starfi svo ólíklegt er að kúendingar verði.

Þá minntist Róbert á tilraunaákvæði í sveitarstjórnarlögum og hugmyndir um heimastjórnir sem unnar voru út frá því.

15:35- 15:45 Reynsla af sameiningu Fjarðabyggðar og Breiðdalshrepps
Jón Björn Hákonarson, formaður sameiningarnefndar.
Jón Björn sagði reynsluna góða en þó ekki án þyrna.

Jón Björn hóf yfirferð sína með því að fara yfir forsögu sameininga í Fjarðabyggð en þar er mikil reynsla af sameiningum. Árið 1986 var fyrsta sameiningin þegar Eskifjörður og Helgustaðahreppur sameinuðust. Þar á eftir bættist Norðfjörður við. Fyrsta stóra sameiningin var síðan 1998 þvert yfir landfræðilegar hindranir og var það mikil áskorun. Þar voru skýr markmið og var barist fyrir því að fá aðila á svæðið með iðnað. Sum markmið voru óraunhæf og umræðan var mikil og hörð sem var gott til að skýra línurnar.

Árið 2006 sameinuðust svo Fjarðabyggð, Fáskrúðsfjarðarhreppur, Austurbyggð og Mjóafjarðarhreppur.

Mikið tekið út úr þeirri sameiningu og margt sem menn lærðu um það hvað betur hefði mátt fara. Það var ljóst að mikil innviðaupbygging þurfti að eiga sér stað.

Vék Jón Björn svo máli sínu að nýlegri sameiningu Breiðdalshrepps og Fjarðabyggðar og lýsti aðdáun sinni á fráfaramandi sveitarstjórn í Breiðdal fyrir elju. Þar þurfti að fjármagna innviðaupbyggingu. Tillögur þar að lútandi voru kynntar heimamönnum. Breiðdælingar hafa kvartað um fjarlægð í þjónustu og sagði Jón Björn að áskoranir væru í að koma á rafrænni stjórnsýslu til að bæta þar úr.

Strax var tekin umræða um grunnskólann, sem er hjarta hvers sveitarfélags sem ekki má taka í burtu. Milli Stöðvafjarðar og Breiðdalsvíkur hefur komist á gott samstarf um skóla, 2 og 2 dagar til skiptis.

Sú reynsla sem var til staðar hjá Fjarðabyggð skilaði betri vinnu og betri niðurstöðu. Stofnuð voru íbúasamtök Breiðdælinga og eru þau málsvari þeirra.

Gjaldskrár voru í flestu sambærilegar. Nafnið var klárt og bæjarmerkið. Innleiðingin gekk því auðveldar fyrir sig en árið 2006.

Heilt yfir hafa komið fram áskoranir, sumir eru afskekktir og það þarf að forgangsraða. Aðeins örlar á gamalgrónum hrepparíg sem börn og ungmenni skilja ekki en þau hafa vanist því að tilheyra heildinni ekki síst í gegnum íþróttastarf. Menn sjá kostina við að tilheyra stærri einingu, með meiri slagkrafti og framkvæmdum sem ekki hefðu orðið ef sveitarfélögin hefðu staðið ein og sér. Menn sjá kosti við að tilheyra stærra samfélagi þó menn kíti um gangstéttir hér og hvar.

Varðandi nafngiftina Fjarðabyggð tókst vel til þó sumir hefðu viljað búa í Austurríki.

15:45-16:00 Undirbúningur sameiningar fjögurra sveitarfélaga á Austurlandi

Björn Ingimarsson, formaður sameiningarnefndar

Erindi Björns fjallar um sameiningarferlið sem staðið hefur í 2 ár.

Sex sveitarfélög (þau fjögur sem nú hafa verið í sameiningarferli ásamt Vopnafirði og Fljótsdal) hafa verið með samstarf um marga málaflokka t.d. brunavarnir, félagsþjónustu og fl.

Í upphafi ferlisins var boðað til fundar þar sem menn fóru yfir samstarfið, þar var varpað fram hugmynd um sameiningu og velt upp helstu kostum og göllum. Það sem helst var talið neikvætt var að stjórnsýslan myndi trúlega þjappast á einn stað. Gerðar voru íbúakannanir á þessum stöðum um viðhorf til sameininga. Vopnfirðingum og Fljótsdælingum hugnaðis hún ekki og því ekki með í þeirri sameiningu sem kosið verður um 26. október n.k. Skipaðir voru þrír fulltrúar frá hverju sveitarfélagi í samstarfsnefnd sem vinna skyldu að formlegum undirbúningi sameiningar fjögurra sveitarfélaga. RR ráðgjöf var valin til að hafa umsjón og verkstjórn með vinnunni. Styrkur fékkst frá jöfnunarsjóð til fjármögnunar verkefnisins. Hópurinn setti sér það markmið að kosið yrði fyrir árslok 2019 sem varð niðurstaðan.

Sex starfshópar voru settir á laggirnar og skiluðu þeir af sér í lok febrúar. Þá hélt samstarfsnefndin áfram vinnu á grundvelli þeirra niðurstaðna sem starfshóparnir skiluðu. Næst

voru haldnir íbúafundir sem voru vel sóttir og var Björn ánægður með jákvæðni sem ríkti á þeim fundum.

Samstarfnefndin skilaði síðan endanlegum hugmyndum í júní og voru þær kynntar fyrir sveitarstjórnnum. Að lokinni umfjöllun þeirra var samstarfsnefnd falið að kynna niðurstöður á fundum með íbúum. Það var gert m.a. með annarri röð íbúafunda. Þeir íbúafundir voru sendir út í beinni útsendingu og hægt var að senda fyrirspurnir inn rafrænt. Fyrir vikið kom óhemju magn spurninga. Fólk með efasemdir var hvatt til að mæta með sínar vangaveltur og þar af leiðandi varð umræðan mjög góð.

Niðurstaðan var að meginþungi var settur á samgönguúrbætur og heimastjórnir sem tryggja eiga áhrif smærri kjarna og munu þær hafa ákvörðunarvald í staðbundnum málum og takmarkað skipulagsvald.

Í skipuriti er gert ráð fyrir færri en öflugri nefndum og munu fundir verða tíðari en nú er sem leiðir til hraðari og markvissari afgreiðslu mála. Efla á rafrænan þátt stjórnskipulagsins. Afgreiðsla verður á hverjum stað svo menn geti skammað og hælt.

Björn fór svo yfir fjárhagsáætlun fyrir mögulegt nýtt sveitarfélag sem byggði á ársreikningum sveitarfélaganna fjögurra frá 2018. Farið var yfir fjárfestingar og viðhaldsþörf og skoðað hvað helst vantaði í núgildandi fjárhagsáætlanir. Unnin var ný fjárfestingaráætlun til 10 ára fyrir sameinað sveitarfélag. Þar var reynt að uppfylla allar þær kröfur sem komu fram.

Björn lýsti óánægju með að tillögur um greiðslur frá jöfnunarsjóði miðast aðeins við A-hluta en ekki við samstæðureikning nýja sveitarfélagsins.

Ákveðið var að kjósa til sveitarstjórnar eftir sameiningu, svo menn væru ekki í „frígír“ í tvö ár, þó svo að það kjörtímabil verði stutt.

Í lokin fór hann með vísu og sýndi kynningarmyndband um sameininguna.

16:00-17:00 Ávörp

Kristján Þór Júlíusson 1. þingmaður kjördæmisins og sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra. Ráðherra hóf mál sitt á að bera samkomunni kveðjur þeirra þingmanna kjördæmisins sem ekki áttu þess kost að vera hér í dag og gat þess einnig að honum þætti gott að koma til Borgarfjarðar. Kvaðst hann vera búinn að ferðast um kjördæmið og heyra frá fólki hvað helst þarfnist úrbóta.

Þá sagði hann þennan fund góðan vettvang fyrir þingmenn að mæta á og fá beint í æð hvað brennur helst á mönnum hér í fjórðungnum. Hann sagði erfitt fyrir landsbyggðarþingmenn að rækta sambandið við fólkið í kjördæminu þar sem vegalengdir eru miklar og ferðalög því tímafrek. Heimsóknir eru því ekki eins tíðar og menn gjarna vildu og því væri þingmönnum hollt að sækja samkundur sem þessa. Hann sagði kjördæmavikuna hafa verið góða, aðalmálið væru úrbætur í samgöngum ásamt sameiningu sveitarfélaga.

Lýsti hann yfir ánægju með tilvonandi sameiningu og þeirri skoðun sinni að stærri og öflugri sveitarfélög næðu meiri árangri.

Hann nefndi að grunnurinn að eflingu landsbyggðarinnar væri menntun og aukið aðgengi að styrkjum til rannsókna og nýsköpunar. Sem betur fer hefur framlag til þess síðarnefnda verið aukið og enn er verið að bæta í. Hann sagði menn gera sér illa grein fyrir hversu miklir fjármunir fara í þau mál. Þeir fjármunir sem settir eru í rannsóknir og nýsköpun skiptast mjög ójafnt milli landshluta en 95% þessa fjármagns fer á Reykjavíkursvæðið. Til Austurlands fer ekki króna úr rannsóknarsjóði. Margföldunaráhrif slíkra styrkja eru gríðarleg og myndu hjálpa menntuðu fólki að setjast að í fjórðungnum. Hann lýsti yfir að landsbyggðin þarf að fá betra aðgengi að þessum sjóðum. Kristján sagði það áberandi hvað háskólasamfélög dragi til sín en háskólasetrin sækji ekki að neinu gagni í þessa sjóði. Þetta er eitt alstærsta málið, vöxturinn í samfélaginu liggur á þessu sviði þ.e. í rannsókn og nýsköpun.

Sagðist hann leyfa sér að fullyrða að þingmenn kjördæmisins munu standa með sínu kjördæmi þegar kemur að þessum málum. Til að breyta þessu þurfi meiri og öflugri samstöðu en bara þá sem væntanleg sameining mun leiða af sér.

16:20-16:40 Sigurður Ingi Jóhannsson Samgöngu- og sveitastjórnaráðherra.

Í upphafi máls síns þakkaði ráðherra boðið og kvaðst hann lengi hafa hlakkað til að koma hingað. Hollt væri að koma saman og skiptast á skoðunum og gott fyrir samgönguráðherra að koma og keyra á nýjum vegi. Hann sagði Austfirðinga hafa sýnt frumkvæði í samstöðu sveitafélaga, fyrstu landshlutasamtök landsins voru stofnuð á Austurlandi 1966 og þeir voru fyrstir að setja sínar stofnanir undir einn hatt þegar Austurbrú tók til starfa. Þetta samstarf hefur vakið athygli og er í raun nýsköpun í opinberri stjórnslu og með vísan í heimastjórnir munu Austfirðingar aftur koma að nýsköpun í stjórnskipan á sveitarstjórnarstiginu. Sem dæmi um samtakamátt nefndi hann m.a. álver Alcoa í Fjarðabyggð.

Mest er byggt á suðvesturhorninu og áhyggjuefni að önnur landsvæði dragist aftur úr. Austurland hefur staðið sig vel í skapandi greinum og ferðaþjónustu og þar sem og í öðru skipta sveitarfélögin máli, sveitarstjórnarfolk er valið til að þróa og efla samfélög.

Stoðir menningar og ferðaþjónustu í landshlutum hafa styrkst, sóknaráætlun 2014 til 2019 gekk vel og er tæki sem ber að nota við áframhaldandi eflingu Austurlands. Austfirðingar eru komnir langt í vinnu við nýja sóknaráætlun 2020 til 2024 sem nýtast skal landshlutanum til eflingar á ýmsan hátt.

Þá kom Sigurður inn á að verkefni sveitarstjórna eru mikil og stundum of mikil, því fyrir kemur að of þunnt er smurt, en aukin samvinna og samstaða mun auka slagkraft.

Þá ræddi ráðherra byggðaaætlun og sagði að í byggðamálum bæru allir ábyrgð. Næstu áform eru um lagningu þriggja fasa rafmagns. Þá minntist hann á aukna fjárveitingu til félags- og heilbrigðismála til landsbyggðarinnar þar sem sérstök áhersla var lögð á að auka fjarheilbrigðisþjónustu og tryggja aðgang að sérfræðiþjónustu.

Þó vel hafi gengið í ferðapjónustu og nýsköpun þá koma góðu árin og fara. Ýmsar blikur eru á lofti í efnahagsmálum. Ríki og sveitarfélög þurfa að geta mætt áföllum og stutt samfélagið og miðar fjárlagafrumvarp ríkisstjórnarinnar að því að milda áhrif minnkandi ferðamanna og loðnubrests og því verður dregið úr rekstrarafgangi ríkisins með það að markmiði að viðhalda innviðaupbyggingu og þjónustu. Hlutfallsleg útgjaldaaukning er mest í samgöngu- og fjarskipta málum.

Sigurður lauk máli sínu á að tilkynna um aukinn hlut Austurlands í nýrri samgönguáætlun. Í jarðgangnaáætlun er gert ráð fyrir að alltaf verði í gangi vinna við a.m.k ein jarðgöng. Fjarðarheiðargöng hafa verið sett í forgang og gert er ráð fyrir þau klárast á líftíma áætlunarinnar, gert er ráð fyrir gjaldtöku. Þá er úrbótum á Axarvegi og við Hornafjarðarfjót flýtt í nýrri áætlun. Salurinn fagnaði með lófataki.

Sigurður hélt áfram og sagði frá vinnu við stefnumótun í flugmálum og almenningssamgöngum í samgönguáætlun. Þar kemur fram að Egilsstaðaflugvöllur verður settur í forgang sem fyrsti varafflugvöllur og stefnt að innleiðingu „skosku leiðarinnar“ á næst ári. Að lokum hvatti samgöngu- og sveitarstjórnaráðherra til bjartsýni.

16:40-17:00 Karl Björnsson framkvæmdastjóri sambands íslenskra sveitafélaga.

Karl hóf mál sitt á að skila kveðju frá formanni sambandsins og byrjaði erindi sitt á að fara yfir stöðu mála er snúa að fjármálum sveitarfélaga.

Karl brá upp mynd af spá um hagvöxt eða öllu heldur samdrátt og varar menn við því að áætla of mikla innkomu í fjárhagsáætlunum.

Þá sagði hann vinnutíma á Íslandi hafa verið stuttan m.v. OECD. Íslendingar séu með frekar stuttan vinnutíma en með hæstar tekjurnar, þeim hagvexti sem ríkt hefur undanfarin misseri hefur verið komið inn í launin.

Nú standa yfir kjaraviðræður við stéttarfélög og þar er þung krafa um að stytta enn vinnuvikuna. Sveitarfélög verða að halda úti þjónustu eftir því sem atvinnulífið þarf, þannig að það kostar að stytta vinnuviku, því lýsti hann efasemdum um að mikil stytting gæti gengið eftir. Varðandi samninga við kennara er beðið niðurstöðu gerðardóms, þar er krafist að allir fái greitt eins og þeir séu með mastersnám.

Þróun launavísitölu opinberra starfsmanna er sambærileg við þá þróun sem orðið hefur á almennum markaði.

Með vísan til Lífskjarasamningsins biðlaði Karl til sveitarfélaga að hækka ekki gjaldskrár og hvatti þau til að sýna samfélagslega ábyrgð.

Við skoðun á fjárhagslegri stöðu sveitarfélaga má sjá að Austurlandsfjórðungur kemur vel út hvað varðar skuldahlutfall miðað við landsmeðaltal og hefur þróunin verið jákvæð síðustu ár.

Karl snéri sér næst að tillögu sveitarstjórnaráðherra um fækkun sveitarfélaga.

Sveitarfélögin í landinu eru 72 þar af eru 7 sveitarfélög með undir 100 íbúa. Þó sveitarfélögin séu ólík starfa þau öll á grundvelli sömu laga. Það þarf stærri sveitarfélög til að efla sveitarstjórnarstigið.

Karl lýsti yfir stuðningi við tillögu ráðherra um fækkun sveitarfélaga.

Í vinnu við tillöguna voru heildarhagsmunir hafðir til hliðsjónar frekar en hagsmunir einstakra sveitarfélaga. Árlega geta sparast 3 – 5 milljarðar ef af sameiningum verður og því er það ábyrgð þeirra sem meðhöndla opinbert fé að koma þessu á en sérstakur stuðningur verður að koma frá ríkinu vegna sameininga. Efling sveitarstjórnarstigs mun svo m.a. fela í sér betri laun sveitarstjórnarfulltrúa.

Karl fór yfir reynslu í slíkum málum í Finnlandi en þar hefur tregða til að stækka sveitarfélög og efla sveitarstjórnarstigið leitt til þess að þar verður komið á þriðja stjórnstiginu.

Þá talaði hann um: stafræna stjórnsýslu, aðgerðaáætlun um að fjölga opinberum störfum á landsbyggðinni, urðunarskatt sem skellt var fram án samráðs, framlög ríkisins til byggðamála og sóknaráætlana. Þá ræddi hann um umhverfismál og skoraði á Alþingi að virkja áhuga sveitarstjórnarmanna á þeim málaflokki.

Að lokum fór Karl yfir viðburði sem framundan eru hjá sambandinu

Fundastjóri gerði hlé á þinginu og minnti á að óvissuferðin hæfist í beinu framhaldi af þinginu og að tími muni vinnast til að skipta um föt fyrir hátíðarkvöldverðinn að lokinni óvissuferð.

12. október

09:00-10:00 Nefndarstörf og frágangur

10:00-12:00 Afgreiðsla mála, nefndarálit og tillögur
Þingforseti bauð fundamenn velkomna til framhalds haustþingsins.

Bauð þingforseti Pálínu Margeirsdóttur formanni byggða- og atvinnumálanefndar að koma og kynna ályktanir nefndarinnar (**þingskjal 9**).

Ályktanir byggða- og atvinnumálanefndar

Áskoranir atvinnulífsins á Austurlandi

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019 vekur athygli á því að viðkvæmir innviðir eru farnir að hamla þróun og uppbyggingu atvinnulífs á Austurlandi. Húsnæðisskortur, dýrt og óáreiðanlegt innanlandsflug, aðgengi að framhalds- og háskólamenntun og sérfræðiþjónustu lækna, svo fátt eitt sé nefnt, gerir að verkum að erfitt reynist að fá starfsfólk og íbúa. Hið opinbera verður að tryggja grunnþjónustu í öllum landshlutum.

Samningur um sóknaráætlun

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, ítrekar fyrri ályktanir um nauðsyn þess að ríkisvaldið leggi umtalsvert meira fé til samningsins frá öllum ráðuneytum sem koma að sóknaráætlun. Það er forsenda þess að markmið samningsins náist. Ástæða er til að harma þá lækun sem orðin er á fjármagni til menningarmála í sóknaráætlun landshluta. Hætta er á að það faglega starf sem unnið hefur verið í menningarmálum á Austurlandi beri skaða af. Það að minnka fjármagnið er í hrópandi andstöðu við rannsóknir á mikilvægi menningar á landsbyggðunum sem og áherslur í byggðaáætlun um eflingu byggða um allt land. Brýnt er að önnur ráðuneyti en þau sem nú þegar eru aðilar að samningi um sóknaráætlun skoði alvarlega þau tækfæri sem felast í þátttöku í samningnum og veiti fjármagni til verkefna um allt land.

Flutningskerfi raforku

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, ítrekar nauðsyn þess að Landsnet og Rarik styrki flutningskerfi raforku. Undanfarin ár hefur óstöðugleiki og skortur á orku háð atvinnuuppbyggingu og starfsemi fyrirtækja sem reiða sig á raforku á Austurlandi. Aðgangur að þriggja fasa rafmagni er afar mikilvægur þáttur í atvinnuuppbyggingu hinna dreifðu byggða. Brýnt er að samnýta framkvæmdir við lagningu ljósleiðara og þriggja fasa rafmagns í dreifbýli. Allir íbúar landsins eiga rétt á að búa við jafnan dreifikostnað raforku enda hlýtur það að teljast til grunnþjónustu.

Jöfnun húshitunarkostnaðar

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, hvetur stjórnvöld enn á ný til að koma á jöfnun húshitunarkostnaðar, sérstaklega með tilliti til þess að 10% íbúa landsins búa við skert búsetuskilyrði af þessum sökum.

Búseturöskun í dreifbýli

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, lýsir þungum áhyggjum af stöðu sauðfjárbúskapar sem leitt hefur til búseturöskunar. Sauðfjárrækt vegur gríðarlega þungt í landbúnaði á Austurlandi. Mikilvægt er að markviss þróunar- og rannsóknarstarfsemi eigi sér stað til að styrkja búsetu innan viðkomandi svæða, efla greinina og aðrar stoðir búsetu í dreifbýli. Áfram verði unnið að aukinni sjálfbærni í matvælaframleiðslu.

Sjávarútvegur

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, telur mikilvægt að stjórnvöld tryggi að sjávarútvegur, einn undirstöðuatvinnuvega Austurlands, búi við stöðugleika og skýra framtíðarsýn. Mikilvægt er að allri opinberri gjaldtöku sé stillt í hóf svo hún hamli ekki uppbyggingu greinarinnar. Ennfremur að stjórnvöld skapi hvata til þróunar og nýsköpunar í vinnslu á sjávarafurðum í öllum landshlutum.

Fiskeldi

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, leggur áherslu á mikilvægi þess að skapa heilbriggt og hvetjandi umhverfi fyrir fjölbreytta atvinnuuppbyggingu í landshlutanum í sátt við náttúru, umhverfi og aðra atvinnustarfsemi. Fiskeldi getur orðið ein af burðarstoðum atvinnulífs á Austfjörðum og þarf líkt og aðrar atvinnugreinar starfsumhverfi sem er skýrt og stöðugt til langs tíma. Mikilvægt er að leyfisveitingar og umsóknarferli sé skilvirk og

gagnsætt og byggi á bestu fánlegu upplýsingum. Allt kapp skal lagt á að opinbert eftirlit verði staðbundið og byggt á þekkingu sérfræðinga sem starfa í landshlutanum.. Með því móti gefst einstakt tækifæri til að framfylgja stefnumótandi byggðaaáætlun um fjölgun atvinnutækifæra, sporna gegn fækkun íbúa á einstökum svæðum og einhæfu atvinnulífi. Brýnt er að tryggja að sveitarfélög fái hlutdeild í gjalddöku hins opinbera af starfseminni.

Ferðapjónusta

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, hvetur stjórnvöld til að einfalda stjórnsýslu ferðamála. Ríkið þarf að tryggja sveitarfélögum fjármagn til að sinna þeim verkefnum sem þeim eru falin, t.a.m. markaðssetningu landshlutans, upplýsingaveitu fyrir ferðamenn og uppbyggingu innviða. Gistináttagjald til sveitarfélaga, er mikilvægt fyrsta skref í þá átt og brýnt að sú breyting gangi í gegn hið fyrsta. Þingið ítrekar mikilvægi þess að framfylgt verði stefnu stjórnvalda um dreifingu ferðamanna og styrkingu innanlands- og millilandaflegs um Egilsstaðaflugvöll. - Uppbygging áfangastaðastofa um allt land er mikilvæg í þeirri vinnu og brýnt að verkefnum þeirra fylgi fullnægjandi fjármagn. Einboðið er að það fjármagn verði tengt við samning um sóknaráætlun.

Skógrækt

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, mótmælir harðlega að fjárveitingar til skógræktar lækki milli ára. Mikilvægt er að standa við áður boðuð áform um aukið fjármagn til skógræktar og þegar gerðra samninga við bændur varðandi plöntun og umhirðu nytjaskóga, sem og að gera nauðsynlega skógarplöntuframleiðslu mögulega. Fjármagn til skógræktar stuðlar að uppbyggingu skógarauðlinda, er byggðaaðgerð og sérlega áhrifarík leið til að tryggja að Ísland geti mætt skuldbindingum sínum í loftslagsmálum. Hvetja þarf til nýtingar á skógarauðlindinni og efla rannsóknir og ráðgjöf við framleiðslu skógarafurða.

Ráðstöfun ríkisjarða

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, beinir því til Alþingis að mótuð verði skýr stefna í málefnum ríkisjarða. Bent er á að jarðir í eigu opinberra aðila hafa um aldir gegnt veigamiklu hlutverki í landbúnaði og byggðapróun á Íslandi. Enn þann dag í dag er aðgengi að ábúðarjörðum mikilvæg leið til að tryggja nýliðun í landbúnaði, enda ljóst að erfitt er að hefja búskap með kaupum á bújörð. Óásættanlegt er að Ríkiseignir og fjármálaráðuneytið reki eigin stefnu í málefnum ríkisjarða án þess að Alþingi taki afstöðu til málefnisins. Einkum er það ófært að fulltrúar ríkisins gangist fyrir því að bújörðum sé skipt upp þannig að húsakostur, þar með talin öll útihús, séu skilin frá landi þeirra. Með því er stofnað til verulegrar óvissu um framtíðarnýtingu jarðanna til landbúnaðar.

Eignarhald og nýting á landi

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, hvetur Alþingi og ríkisstjórn að bregðast við og móta regluverk um kaup og eignarhald á landi með viðeigandi takmörkunum sem meðal annars má finna í löggjöf nágrennalanda okkar. Nauðsynlegt er að tryggja hagsmuni íbúa landsins, sjá til þess að landnýting sé í samræmi við mikilvæga hagsmuni nærsamfélagsins og að stjórnvöldum, bæði ríki og sveitarfélögum, séu tryggð úrræði til að bregðast við sé gengið gegn slíkum hagsmunum.

Forseti opnaði fyrir umræður en enginn tók til máls.

Þingforseti lagði til að **þingskjal 9** yrði borið í einu lagi, engin mótmæli voru við því. Borið upp og samþykkt samhljóða.

Þingforseti bauð Gauta Jóhannessyni formanni allsherjar- og samstarfsnefndar að koma og kynna ályktanir nefndarinnar (**þingskjal 10**).

Ályktanir allsherjar- og samstarfsnefndar

Málefni aldraðra

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, skorar á ráðherra velferðarmála að vinna náið með sveitarfélögum að endurskoðun á skipulagi og greiðslufyrirkomulagi vegna þjónustu við aldraða. Miklar áskoranir blasa við í málefnum aldraðra á komandi árum og ljóst er að það verður að stórefla alla þjónustu sveitarfélaga og fjölga hjúkrunarrýmum. Þjónusta sveitarfélaga er því mikilvæg og lykillinn að þessari stefnu og dregur þannig úr þörf á innlögn og hjúkrunarrýmum sem er eitt dýrasta þjónustustig ríkisins. Greiðslufyrirkomulag ríkisins til sveitarfélaga vegna málefna aldraðra er óásættanlegt og m.a. er mikilvægt er að gengið verði frá nýjum rammasamningi milli Sjúkratrygginga Íslands og hjúkrunarheimila.

Aðgengi að geðheilbrigðisþjónustu

Haustþing SSA haldið á Borgarfirði eystri 10. – 11. október 2019 fagnar bættri þjónustu hjá HSA á sviði geðheilbrigðismála. Engu að síður blasir við að mikið fjármagn vantar í þennan málaflökk, en lýðheilsuvisar Landlæknis benda til þess að staða geðheilbrigðismála á Austurlandi sé mjög alvarleg og fari versnandi. Þingið ítrekar mikilvægi þess að ekki viðgangist mismunun á grundvelli búsetu á aðgengi að grunnþjónustu í geðheilbrigðismálum á Íslandi. Í því ljósi er mikilvægt að formfesta samráð aðila sem veita þjónustu á þessu sviði og ráðast í gerð aðgerðaráætlunar með það að leiðarljósi að íbúar sem á þjónustu þurfa að halda fái úrlausn sinna mála.

- a) Leggja þarf áherslu og aukið fjármagn í frekari þróun snemmtækrar íhlutunar og forvarna í landshlutanum og þróun fjölþættra meðferðarúrreða svo þjónustan nái til sem flestra íbúa með samvinnu ólíkra stofnana og sérfræðisviða. Vinna þarf að áframhaldandi þróun fjarheilbrigðisþjónustu og nýta hana þar sem hægt er.
- b) Tryggja þarf að kostnaður við heimsóknir til sjálfstætt starfandi sálfræðinga sé sambærilegur og hjá öðrum sérfræðingum heilbrigðiskerfisins.
- c) Tryggja þarf fleiri úrræði og skilvirkari greiningar fyrir börn og ungmenni með fjölþættan vanda.
- d) Horfa þarf til breytinga á einingum á sviði sérfræðiþjónustu s.s. geðlæknisfræða með því t.d. að úthluta HSA einingum þannig að hægt sé að tryggja þjónustu þessa sérfræðisviðs í landshlutanum.

Verkaskipting eftirlitsstofnanna á vegum ríkisins

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, skorar á ríkisvaldið að tryggja að svæðisbundnu eftirlitshlutverki, t.d. Matvælastofnunar, Umhverfisstofnunar og Heilbrigðiseftirlits, sé sinnt af viðeigandi stofnunum á Austurlandi. Stjórnvöld þurfa að nýta betur mannauð og aðstöðu sem er til staðar í landshlutanum í stað þess að senda starfsmenn landshorna á milli með ærnum tilkostnaði frá miðlægum stofnunum. Þingið mótmælir harðlega þessari meðferð fjármuna og minnir á að í nýrri byggðaáætlun er gert ráð fyrir að hið opinbera hugi að dreifingu starfa á sínum vegum.

Efling heilbrigðisþjónustu

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, skorar á yfirvöld velferðar- og fjármála, Alþingi og ríkisstjórn Íslands að efla þá heilbrigðisþjónustu sem nú er veitt í landshlutanum og að bætt verði úr þar sem þjónusta er ekki viðunandi. Í því samhengi er einkar mikilvægt að leggja áherslu á eftirfarandi þætti:

- a) Umdæmissjúkrahús Austurlands verði eflt og geti sinnt bráða-, sérfræði- og fæðingarþjónustu allan ársins hring.
- b) Heilsugæsla í nærumhverfi verði tryggð enda er hún einn mikilvægasti grunnþáttur í þjónustu við íbúa, ekki síst á jaðarsvæðum, þar sem samgöngur eru erfiðar.
- c) Lögð verði sérstök áhersla á eflingu frumgreininga í bráðatilvikum með kaupum á nauðsynlegum greiningartækjum á heilsugæslum staðsettum í nánd við sjúkraflugvelli.
- d) Efla þarf verulega þjónustu sem veitt er í heimahúsum með aukinni þjónustu félagsþjónustunnar sem og heimahjúkrunar auk dagþjónustu. Leita þarf sérstakra leiða til að mæta þörfum einstaklinga og stuðla að því að þeir geti sem lengst búið á heimaslóðum.
- e) Afar brýnt er að fjármagn til reksturs hjúkrunarrýma taki mið af rekstri þeirra. Rekstur margra hjúkrunarrýma er erfiður og framtíð þeirra því í uppnámi. Þá er jafnframt mikilvægt að tryggja fjármagn til byggingar nýrra hjúkrunarrýma þar sem þeirra er þörf og breytinga á eldri hjúkrunarrýmum til gildandi viðmiða.
- f) Tryggja verður fjármagn í sjúkraflutninga á Austurlandi og taka tillit til landfræðilegra aðstæðna í landshlutanum.
- g) Þá ítrekar þingið fyrri kröfur um að hluti þylusveitar landhelgisgæslunnar verði staðsettur á Egilsstaðaflugvelli, til að tryggja öryggi íbúa landshlutans.

Málefni einstaklinga með heilabilun

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, fagnar að fram séu komin drög að stefnu í málefnum einstaklinga með heilabilun. Þingið leggur áherslu á að verkefni sem snúa að einstaklingum með heilabilun á landsbyggðinni séu sett í forgang. Þjónusta í héraði er mikilvæg því mikið álag getur verið á einstakling með heilabilun að þurfa að sækja greiningu og ráðgjöf um langan veg, ekki síst ef til vistunar kemur.

Embætti lögreglustjóra og sýslumanns á Austurlandi

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, skorar á stjórnvöld að standa við fyrirheit um að efla embætti sýslumanns og lögreglustjóra á Austurlandi með flutningi verkefna og tryggja þeim fjármagn til að sinna lögbundnu hlutverki sínu. Nefna má að umferð vex stöðugt, ferðamönnum fjölgar og um leið hefur umfang hálendisgæslu aukist. Fjármagn hefur ekki fylgt auknum umsvifum og nú er svo komið að sýslumannsembættið getur ekki mannað afgreiðslur sínar með viðunandi hætti og er það óásættanlegt.

Húsnæðismál

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, skorar á stjórnvöld að greiða fyrir uppbyggingu íbúðarhúsnæðis í þeim landshlutum sem búa við skekktar forsendur vegna byggingarkostnaðar, lægra markaðsverðs og erfiðleika við fjármögnun framkvæmda.

Aðstaða lögreglunnar á Austurlandi

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, ítrekar fyrri áskoranir til nýs dómismálaráðherra að sjá til þess að farið verði í byggingu lögreglustöðvar á Seyðisfirði nú þegar. Þingið minnir á að á Seyðisfirði er landamærastöð og því er mjög brýnt að bæta aðstöðu lögreglunnar strax. Jafnframt er bent á að einnig er mikilvægt að fara í endurbætur á lögreglustöðinni í Neskaupstað.

Tekjustofnar sveitarfélaga

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, telur mikilvægt að renna styrkari stoðum undir tekjustofna sveitarfélaga. Útgjöld þeirra hafa vaxið og verkefnum fjölgað, en tekjur ekki fylgt þeirri þróun. Því beinir þingið því til stjórnvalda og Sambands íslenskra sveitarfélaga að flýta vinnu við að styrkja almennan tekjugrundvöll sveitarfélaga. Þá njóti sveitarfélögin hlutdeildar af nýtingu náttúruauðlinda, veiðigjöldum, gjöldum af fiskeldi, skatttekjum af orkuframleiðslu og ferðaþjónustu.

Stjórnsýsluleg staða landshlutasamtaka sveitarfélaganna

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, ítrekar nauðsyn þess að vinna starfshóps um stjórnsýslulega stöðu landshlutasamtaka sveitarfélaga ljúki sem fyrst. Ljóst er að auknum verkefnum, sem landshlutasamtökunum hefur verið falið að sinna, fylgir mikil ábyrgð og því er nauðsynlegt að staða þeirra sé skýr. Þingið væntir þess að hópurrinn skili tillögum sem fyrst.

Skilgreining dreifbýlis og þéttbýlis

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, brýnir fyrir stjórnvöldum að bregðast við dreifbýlisskilgreiningu Rarik þannig að hún verði í samræmi við gildandi skipulag

viðkomandi sveitarfélaga. Núverandi mörk dreifbýlisgjaldskrár Rarik virðast sett niður með tilviljanakenndum hætti og jafnræðis ekki gætt. Raforkulögin fela ekki í sér heimild til að telja skipulagt þéttbýli sem dreifbýli og fella undir dreifbýlisgjaldskrá, enda er það fyllilega eðlilegt að iðnaðarsvæði liggi fjarri íbúabyggð og sú aðstaða viðurkennd í þéttbýlisskilgreiningu Hagstofu Íslands. Jafnframt hvetur þingið til þess að hið opinbera taki afstöðu til þess hvernig kostnaður við húshitun verði jafnaður með byggðasjónarmið í huga.

Þjóðgarðastofnun og málefni Vatnajökulsþjóðgarðs

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, leggur áherslu á mikilvægi þess að áfram verði unnið að uppbyggingu Vatnajökulsþjóðgarðs í samræmi við þá stefnu sem lagt var upp með í upphafi og að stjórnslá þjóðgarðsins verði vistuð á starfssvæði hans. Hugmyndir að nýju fyrirkomulagi varðandi skipulag yfirstjórnar allra þjóðgarða á landsvísu mega ekki tefja þessa uppbyggingu. Jafnframt tekur þingið undir afstöðu Sambands íslenskra sveitarfélaga um frumvarp til laga um hina nýju Þjóðgarðastofnun.

Tölulegar upplýsingar um samgöngur á Austurlandi

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, felur stjórn SSA að láta taka saman tölulegar upplýsingar um samgöngur í landshlutanum sem nýst geti við áframhaldandi stefnumörkun sambandsins í samgöngumálum. Samantektin verði kynnt aðildarsveitarfélögum fyrir næsta haustþing SSA.

Umræður um hvort þessi tillaga ætti betur heima hjá samgöngunefnd en niðurstaða er sú að um gagnagrunn sé að ræða.

Tillaga að ályktun frá formanni stjórnar SSA sem vísað skal til allsherjar- og samstarfsnefndar

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, felur stjórn að vinna áfram að endurskoðun reglna um launakjör formann og stjórnar SSA, fastafulltrúa í nefndum og fulltrúa í starfs- og vinnuhópum sem skipaðir eru af SSA. Tillaga stjórnar verði kynntar á aðalfundi SSA 2020.

Orðið gefið laust, enginn tók til máls. **Þingskjal 10** borið upp í heild og samþykkt samhljóða.

Næsti kynnti Sigríður Bragadóttur formaður mennta- og menningarmálanefndar að koma og kynna ályktanir nefndarinnar (**Þingskjal 11**).

Ályktanir mennta- og menningarmálanefndar

Menningarmiðstöðvar

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, hvetur menntamálaráðuneytið til að auka fjármagn til menningarmiðstöðva á Austurlandi sem eru lykilstofnanir í austfirsku lista- og menningarlífi. Ein af meginforsendum jákvæðrar íbúabróunar er að tryggja sem jafnast aðgengi að listum og menningu, eins og fjallað er um í byggðaáætlun. Jafnframt er lögð áhersla á að samstarf við þjóðmenningarstofnanir verði þróað áfram og eftl.

Varðveisla menningarminja

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, hvetur ríki og sveitarfélög til þess að rækta betur skyldur sínar gagnvart menningarverðmætum á Austurlandi.

Fornleifaskráning og varðveisla menningarminja eru mjög þýðingarmiklir þættir í átt að sjálfbærri ferðaþjónustu. Sögulegar heimildir mega ekki glatast, því þarf að tryggja verkefnum á borð við fornleifauppgröft í Stöðvarfirði nægt fjármagn. Aukin ferðaþjónusta í landshlutanum veldur meiri ágangi ferðamanna að viðkvæmum menningarminjasvæðum sem tryggja þarf að ekki verði raskað. Mörg tækifæri felast í verkefnum um verndarsvæði í byggð og í átaki stjórnvalda um friðlýsingar. Brýnt er að tryggð verði fjármögnun þeirra. Ennfremur hvetur þingið mennta- og menningarmálaráðuneytið og Alþingi til að beita sér fyrir breytingum á þjóðminjalögum svo að meginreglan verði sú að fornminjar séu til sýnis í þeim landshluta sem þær finnast. Mikilvægt er að á Austurlandi séu söfn sem eru í stakk búin til þess að varðveita og sýna slíka muni.

Starfsemi RÚV á Austurlandi

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, skorar á RÚV ohf. að tryggja öflugri fréttamiðlun landshlutans í samræmi við markmið byggðaáætlunar. Þrátt fyrir ítrekaðar yfirlýsingar um eflingu þjónustu á Austurlandi, hefur raunin alls ekki orðið sú. Styrkja þarf öfluga fréttabjónustu og dagskrárgerð í landshlutanum og bæta við fullu stöðugildi starfsmanns sem hefði einnig það hlutverk að nýta nýja möguleika í fjölmiðlun, s.s. gerð hlaðvarpsþátta. Á Austurlandi er hlaðvarpsþáttagerð að eflast. Þingið hvetur RÚV ohf. til að auka tengsl við þennan geira og gera efnið aðgengilegt á sínum miðlum.

Menntun á framhaldsskólastigi

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, leggur áherslu á að framhaldsskólarnir á Austurlandi fái tækifæri til að þróa starfsemi sína til að mæta þeim áskorunum sem fylgja rekstri fámennra skóla í dreifðum byggðum, s.s. með þróun Fjarmentaskólans og samstarfi við framhaldsfræðsluna. Mikilvægt er að á Austurlandi bjóðist fjölbreytt nám sem stenst samanburð við það besta sem gerist og tengist fjölbreyttum möguleikum svæðisins. Mikilvægt er að stofnunum landshlutans verði gert kleift að vinna saman að mótun þjónustu í samræmi við menntunarfærir íbúa á Austurlandi. Tryggja þarf skólunum fjármagn sem gerir þeim þetta kleift. Sérstaklega er brýnt að sem fyrst verði lokið við endurskoðun námskrár iðn- og verknáms og að til hliðsjónar verði haft þjóðhagslegt mikilvægi þess.

Háskólamenntun og rannsóknir

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, fagnar því skrefi sem stigið hefur verið að stofna formlega Rannsóknasetur Háskóla Íslands á Egilsstöðum og Breiðdalsvík en skorar jafnframt á stjórnvöld að auka hlut Austurlands í háskóla- og rannsóknastarfsemi á vegum hins opinbera. Þetta mætti gera t.d. með því að fjölga opinberum rannsóknatengdum störfum á svæðinu, m.a. með samstarfi við Austurbrú og háskólana. Þingið ítrekar fyrri ályktanir um að verulega hallar á Austurland í háskóla- og rannsóknastarfsemi á vegum ríkisins. Þetta er algjörlega óviðunandi og þingið krefst þess að aðstaða Austurlands verði sambærileg við það sem gerist í öðrum landshlutum. Fjarlægðir milli byggðakjarna og erfiðar samgöngur kalla á dreifða þjónustu.

Hlutfall háskólamenntaðra á Austurlandi er töluvert undir landsmeðaltali og því er ekkert sem rökstyður að Austurland þurfi minna fé til þessara mála en aðrir landshlutar, heldur þvert á móti. Þingið leggur áherslu á að mennta- og menningarmálaráðuneytið komi að uppbyggingu háskólanáms á Austurlandi í samstarfi við Háskólann á Akureyri og vonast til að námið geti hafist sem fyrst.

Fjarnám á háskólastigi

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, skorar á ríkisvaldið að sjá til þess að fyrsta gráða á háskólastigi sé skilgreind sem grunnþjónusta. Þingið ítrekar þá áherslu sem fram kemur í byggðaáætlun um fjölbreytt framboð námsleiða í fjarnámi. Jafnframt er skorað á háskólastigið að móta sér skýrari stefnu varðandi fjarnám og fjölga þeim námsleiðum sem í boði eru, s.s. í grunnnámi og endurmenntun á háskólastigi. Það er jafnréttismál að allir nemendur geti nýtt sér fjarnám í heimabyggð í auknum mæli. Því þarf námið að vera þannig skipulagt að það sé raunhæfur kostur. Þingið skorar á ríkisvaldið að veita meiri fjármunum til Austurbrúar til að tryggja aðstöðu og stuðning sem auðveldar þessum nemendum að sækja nám hér á landi og erlendis.

Framhaldsfræðsla og íslenskukennsla fyrir innflytjendur

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, skorar á stjórnvöld að auka möguleika fólks á vinnumarkaði til að sækja sér endurmenntun heima í héraði. Nauðsynlegt er að grunnfjárveiting til framhaldsfræðslunnar hjá Austurbrú tryggi að til staðar sé dreifð þjónusta og nám í samræmi við þarfir íbúa um allt Austurland. Þá er áriðandi að reglur um fjárveitingar til íslenskukennslu fyrir innflytjendur taki mið af landfræðilegum aðstæðum og ólíkum þörfum byggðarlaga. Vakin er athygli á að reglur um lágmarkspátttökufjölda í námshópum eru hamlandi fyrir þessa starfsemi á Austurlandi og veldur því að ekki er hægt að sinna henni sem skyldi.

Lýðskóli

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, fagnar setningu laga um lýðskóla. Markmið löggjafarinnar er að stuðla að starfrækslu lýðskóla á Íslandi sem veita almenna menntun og uppfærslu í samræmi við ákvæði laganna og undirbúa nemendur fyrir þátttöku í lýðræðissamfélagi. Á Seyðisfirði starfar lýðskóli á listasviði, LungA-skólinn, sem hóf starfsemi árið 2014. Mikilvægt er að löggjöfinni fylgi stuðningur stjórnvalda í formi fjármagns svo rekstur skólans sé tryggður til framtíðar.

Stoð- og grunnþjónusta leik- og grunnskóla

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, leggur áherslu á mikilvægi þess að stoðþjónusta leik- og grunnskóla á svæðinu verði eflað, t.d. með því að stytta biðtíma eftir greiningaferli og með komu sérfræðinga, s.s. talmeinafræðinga. Þingið beinir því til stjórnar Skólaskrifstofu Austurlands að leita leiða, í samráði við fulltrúa fræðslu- og félagsþjónustusviða sveitarfélaganna og HSA, til að fjölga úrræðum sem skólastofnunum, nemendum og forráðamönnum standa til boða. Jafnframt er nauðsynlegt að Samband íslenskra sveitarfélaga og Menntamálastofnun vinni saman að miðlun þekkingar og bestu aðferða við kennslu tvítýngdra nemenda, á íslensku og móðurmáli nemanda.

Verk- og starfsnám á Austurlandi

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, fagnar jákvæðum viðbrögðum Samtaka atvinnulífsins til að koma af stað tilraunaverkefni í uppbyggingu verk- og starfsnáms. Mikilvægt er að standa vörð um og auka fagmenntun í verk- og starfsnámi, sem og að koma á auknu framboði á lögbundnum styttri námsbrautum í starfsnámi. Nám sem hægt er að aðlaga að einstaklingnum sjálfum í tengslum við atvinnulíf og innviði Austurlands. Þingið leggur til að Austurbrú hafi frumkvæði að samstarfi Verkmenntaskóla Austurlands, Menntaskólann á Egilsstöðum og Hallormsstaðaskóla við Samtök atvinnulífsins um framþróun menntunar á þessu sviði á Austurlandi. Skorað er á mennta- og menningarmálaráðuneytið að taka regluverk gagnvart minni sérhæfðum skólaeiningum til endurskoðunar.

Þingforseti gaf orðið laust.

1. Björg Björnsdóttir
Björg ræddi tvær af ályktununum Sú fyrri um menningarmiðstöðvar. Það sem forstöðumenn hafa kvartað yfir sé að þær eru ekki nógu vel skilgreindar í kerfinu og erfitt að fá styrki fyrir vikið. Gengur illa gagnvart styrkumsóknum.
Breytist þannig: [...] *fjármagn og skilgreina stöðu menningarmiðstöðva [...]*

Sú síðari snýr að háskólamenntun og rannsóknum. Lýsti hún áhuga á þessu málefni og fannst henni ræða Kristján Þórs góð sem talaði um mikilvægi þess að Austurland sækti fram á þessu sviði. Sagði hún Jón Þórðarson hefur staðið sig vel að setja málið á dagskrá. Björg stakk upp á algjörrri breytingu og verður ályktunin þá svohljóðandi:
Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystra 11. og 12. október 2019, árettar að vaxtamöguleikar og framtíðarhorfur Austurlands felist í uppbyggingu þekkingarsamfélags í landshlutanum. Skorað er á stjórnvöls að stórauka hlut Austurlands í háskóla- og rannsóknastarfsemi á vegum hins opinbera, t. d. með því að fjölga opinbetum rannsóknatengdum störfum á svæðinu. Verulega hallar á Austurland í háskóla- og rannsóknastarfsemi á vegum ríkisins og þingið krefst þess að aðstaða Austurlands verði sambærileg við það sem gerist í öðrum landshlutum. Það er ekkert sem rökstyður að Austurland þurfi minna fé til þessara mála en aðrir landshlutar heldur þvert á móti. Brýnt er að mennta- og menningarmálaráðuneytið komi að uppbyggingu háskólanáms á Austurlandi í samstarfi við Háskólann á Akureyri og námið hefjist hið fyrsta.

2. Jón Björn Hákonarson
Jón Björn vildi koma inn á eitt varðandi starfsemi RÚV á Austurlandi. Benti á að miðlun efni sé að breytast. Þá mun RÚV breytast og passa þarf að við verðum ekki útundan þar. Benti á mikilvægi staðarmiðla og stakk uppá að bæta við einni setningu við ályktunina og bæta við fyrirsögn hennar.
Fyrirsögn breytist þannig: [...] *og annara fjölmiðla á Austurlandi.*
Þá bætist við lokin: *Þá hvetur þingið til þess að staðið verði við bakið á öðrum staðbundnum miðlum á Austurlandi.*

3. Magni Harðarson
Magni ræddi tillögur Bjargar og velti fyrir sér: Viljum við endilega að menntamálaráðherra skilgreini stöðuna? Viljum við ekki gera það sjálf?
4. Jón Þórðarson
Jón lýsti sig sammála tillögu Bjargar. Sagði mistök vera í gangi sem hamla munu árangri. Sagði að Kristján hefði talað um að framtíðin væri farin. Sagði að algjör mistök væru að stefna að útibú. Sagði að Austfirðingar þyrftu að stjórna þessu. Útibú yrði alltaf afgangsstærð.
5. Einar Már
Einar þakkaði nefndinni góð störf. Varðandi tillögur Bjargar: Sammála að skilgreina stöðu menningarmiðstöðva. Lýsti sig sammála Magna að skerpa þyrfti á orðalagi. Lýsti sig að nokkru leyti sammála Jóni en gaf til kynna að útibú væri skárri en ekkert. Sagði óvarlegt að slíta viðræðum við HA. Lýsti sig sammála Kristjáni Þór að mikilvægt sé að sækja meira fjármagn á Austurland fyrir Háskólastarfsemi og rannsóknarstyrki.

Þingforseti lokaði mælendaskrá og stýrði afgreiðslu.

Kosið um tillögu Bjargar um menningarmiðstöðvar: Samþykkt. Einn var á móti.

Kosið um tillögu Jóns Björns varðandi RÚV: Samþykkt samhljóða

Kosið um tillögu Bjargar um háskólamenntun og rannsóknir: Samþykkt samhljóða

Aðrar tillögur bornar upp í heild: Samþykkt samhljóða.

Þingforseti bauð Stefáni Boga Sveinssyni formanni umhverfis- og samgöngunefndar að koma og kynna ályktanir nefndarinnar (**þingskjal 12**).

Ályktanir umhverfis- og samgöngunefndar

Samgöngumál

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, fagnar auknum fjárveitingum til samgöngumála og þeim verkefnum sem unnist hafa síðastliðið ár eftir áralanga kyrrstöðu. Þingið vekur jafnframt athygli á því að enn vantar töluvert uppá að fjárveitingar til málaflokksins verði fullnægjandi. Enginn einn málaflokkur er jafn þýðingarmikill fyrir landshlutann, hvort heldur er með tilliti til byggðapróunar, öryggis- og atvinnumála, þ.m.t. ferðaþjónustu, heilbrigðisþjónustu eða samkeppnisstöðu. Nauðsynlegt er að fjármögnun verðandi samgönguáætlunar sé tryggð þannig að landsmenn geti treyst því að henni verði fylgt. Þingið skorar á stjórnvöld að við endurskoðun samgönguáætlunar verði gert stóráttak í samgöngumálum. Nauðsynlegt er að hlutur Austurlands verði ekki fyrir borð borinn og horft til þess hve mörg mikilvæg verkefni eru framundan fyrir framþróun landshlutans. Þá tekur þingið

undir það sjónarmið að skoðaðar verði allar útfærslur á fjármögnun þeirra samgöngubóta á Austurlandi sem SSA leggur áherslu á og þeim þannig flýtt.

Jarðgangagerð

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, ítrekar mikilvægi þess að tengja byggðir á Austurlandi með samgöngum til þess að rjúfa vetrareinangrun auka öryggi og efla framtíðarmöguleika svæðisins sem eins atvinnu- og þjónustusvæðis. Þingið fagnar niðurstöðu nefndar um göng til Seyðisfjarðar sem ráðherra samgöngumála kynnti á Austurlandi í ágúst sl. og er í fullu samræmi við ályktanir SSA á aðalfundum undanfarin ár þar sem göng undir Fjarðarheiði hafa verið tilgreind sem forgangsverkefni í jarðgangagerð. Þingið hvetur samgönguráðherra og alþingi til að tryggja að framkvæmdir sem nefndin leggur til að hefjist á fyrsta tímabili samgönguáætlunar og undirbúningur hefjist strax á næsta ári. Þá er mikilvægt að hafa í huga að framtíð Austurlands alls liggur í þeirri byltingu að tengja byggðir þess saman með jarðgöngum og þar eru einnig undir Vopnafjörður og Borgarfjörður líkt og hringtenging Mið-Austurlands.

Þjónusta, nýframkvæmdir, umferðaröryggi og viðhald

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, telur það skipta höfuðmáli að vetrarþjónusta á öllum vegum landshlutans geri fólki kleift að sinna atvinnu, menntun og öðrum erindum innan svæðis án vandkvæða og með sem minnstri fyrirhöfn. Þá verður að tryggja sem best aðgengi og þar með öryggi allra íbúa á svæðinu, að umdæmissjúkrahúsi og Egilsstaðaflugvelli sem og inn og út úr landshlutanum, t.a.m. á milli Vopnafjarðar og Þórshafnar sem og Djúpavogs og Hornafjarðar, s.s. í Hamarsfirði. Mikilvægt er að við endurskoðun samgönguáætlunar verði gerð áætlun um umferðaröryggi eftir ákveðnum viðmiðum líkt og gert er víða erlendis. Á Austurlandi voru árin 2014-2018 sjö af tíu vegköflum í dreifbýli með flest slys og óhöpp mv. umferðarmagn, samanber slysaskýrslu Samgöngustofu fyrir árið 2018. Þingið leggur áherslu á að forsendur ákvarðanatöku samgönguyfirvalda um framkvæmdir og forgangsroðun séu sýnilegar og nauðsynlegt er að tekið sé tillit til slysatölfræði í því samhengi. Ekki er síður mikilvægt að staðið verði við þær nýframkvæmdir í landshlutanum sem undirbúnar hafa verið síðustu ár og áratugi og komnar voru á samgönguáætlun. Heilsársvegur yfir Öxi er forgangsverkefni í nýframkvæmdum í vegagerð. Þá er mikilvægt að klára framkvæmdir á Borgarfjarðarvegi og hefja uppbyggingu á þjóðvegi 1 í sunnanverðum Fáskrúðsfirði og víðar. Í ljósi aukins umferðarþunga, m.a. vegna ferðamanna, eru malarvegir á borð við þá sem liggja um Efra-Jökuldal, Hróarstungu, Jökulsárhlíð, Hellisheiði og í Breiðdal óboðlegir. Setja verður byggingu nýrrar brúar yfir Lagarfliót við Egilsstaði í forgang framkvæmda við brúargerð á landinu með almannahagsmunum í huga m.a. vegna innviðatenginga og ráðast í átak til að fækka hinum fjölmörgu einbreiðum brúm í landshlutanum.

Almenningssamgöngur

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, lýsir yfir áhyggjum af stöðu almenningssamganga í dreifbýli á Íslandi og tekur undir með stjórn SSA að það verkefni verði áfram í okkar höndum á Austurlandi. Mikilvægt er að samningsgerð eigi sér stað hið fyrsta til að tryggja aðgengi að almenningssamgöngum á Austurlandi.

Brýnt er að ráðuneyti samgöngu- og sveitarstjórnarmála bæti SSA fjárhagslegt tjón vegna málaferla sem það stendur í vegna forsendubrests fyrri samnings. Niðurstaða málsins getur að öðrum kosti ógnað fjárhagslegum grundvelli sambandsins.

Austurland ljósleiðaravætt

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, ítrekar það sanngirnismál að allir íbúar landsins, hvort sem þeir búa í þéttbýli eða dreifbýli, eigi kost á ljósleiðaratengingu sem stenst nútímakröfur. Fjármunir til framkvæmda í dreifbýli hafa ekki verið í samræmi við þær áherslur, væntingar og markmið sem samþykkt hafa verið. Þá hefur ekki verið veitt fjármagn til að tengja þéttbýli á landsbyggðinni. Þingið krefst þess að tryggt verði nauðsynlegt fjármagn til þeirra framkvæmda og að horft verði til byggðasjónarmiða við forgangsröðun þeirra. Það er ófrávikjanleg krafa að ríkisvaldið gegni því hlutverki sínu að tryggja grunnþjónustu í fjarskiptum á landinu öllu.

Egilsstaðaflugvöllur – önnur fluggátt inn í landið

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, hvetur hið opinbera að tryggja nægt fjármagn til flugþróunarsjóðs sem ætlað er að styðja flugrekstraraðila sem hyggja á flug til áfangastaða utan höfuðborgarsvæðisins. Aðeins þannig sýnir hið opinbera í verki vilja sinn til að opnaðar verði aðrar fluggáttir inn í landið. Þingið krefst þess að Isavia verði sett eigendastefna sem felur í sér að félagið taki yfir rekstur allra millilandaflugvalla landsins þ.m.t. Egilsstaðaflugvallar.

Reynslan af millilandaflugi sýnir að Egilsstaðaflugvöllur stendur fyllilega undir slíkri starfsemi. Áfram verði unnið af fullum þunga að markaðssetningu Egilsstaðaflugvallar af hálfu hagsmunaaðila, s.s. Isavia, ríkis, fyrirtækja í ferðaþjónustu og sveitarfélaga á Austurlandi. Jafna verður aðstöðu flugrekstraraðila til kaupa á eldsneyti, hvar sem er á landinu.

Flugþjónusta og öryggi

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, ítrekar að aukin flugumferð til og frá Íslandi krefst þess að ríkisvaldið tryggi nægjanlegt fjármagn til uppbyggingar þannig að Egilsstaðavöllur standist kröfur um aukið þjónustustig, öryggi vegna hugsanlegra náttúruhamfara og hlutverk vallarins sem varaflugvallar. Sérstaklega þarf að horfa til framkvæmda við akbraut samhliða flugbraut, flughlöð, aðflugsljós og endurnýjun á bundnu slitlagi. Tryggja þarf aðstöðu fyrir útgerð þyrilusveitar Landhelgisgæslunnar á Egilsstaðaflugvelli. Þingið skorar á ríkisvaldið að tryggja fjármuni svo setja megi upp nauðsynleg aðflugsljós á Norðfjarðarflugvelli svo hann geti betur sinnt hlutverki sínu gagnvart sjúkraflugi.

Innanlandsflug

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, vekur athygli á mikilvægi innanlandsflugs fyrir landshlutann. Þingið fagnar því að skilgreina eigi innanlandsflug sem almenningssamgöngur og að skoska leiðin sé komin inn í fjárlög en ítrekar mikilvægi þess að hún taki gildi í upphafi árs 2020 í samræmi við núverandi samgönguáætlun. Áfram er lögð áhersla á áætlunarflug til Vopnafjarðar með tengiflugi við Akureyri og mikilvægt er að veita áfram nægjanlegu fjármagn til viðhaldsframkvæmda á Vopnafjarðarflugvelli.

Þingið krefst þess að Reykjavíkurlflugvöllur verði til framtíðar staðsettur í Vatnsmýrinni sem taki mið af þeirri staðreynd að stór hluti landsmanna þarf að sækja nauðsynlega þjónustu til höfuðborgarinnar með flugsamgöngum, m.a. heilbrigðisþjónustu.

Hefja verður framkvæmdir við uppbyggingu samgöngumiðstöðvar við Reykjavíkurlflugvöll til að tryggja samþættingu allra samgangna innanlands.

Þingið lýsir yfir áhyggjum af skertri þjónustu Air Iceland Connect við íbúa og fyrirtæki landshlutans.

Hafnir

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, leggur áherslu á að haldið verði áfram að styrkja hafnarframkvæmdir í samræmi við 24. gr. hafnalaga og tryggðar verði auknar fjárveitingar til Hafnabótasjóðs þannig að hann geti stutt af krafti við uppbyggingu í tengslum við aukin umsvif og nýjar atvinnugreinar. Slíkt er sérstaklega mikilvægt á jaðarsvæðum sem orðið hafa fyrir skakkaföllum í atvinnulífinu á undanförunum árum. Þingið ítrekar mikilvægi þess að hafnir sem skilgreindar eru í lögum um neyðarhafnir verði ekki fyrir fjárhagslegu tjóni ef óhapp verður. Þá er einnig lögð sérstök áhersla á að treysta hlutverk ferjuhafnarinnar á Seyðisfirði sem landamæragáttar.

Náttúruvernd

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, ítrekar nauðsyn þess að aðildarsveitarfélögin hugi að sameiginlegum áherslum í umhverfismálum m.a. hvað varðar friðlýsingu svæða sem til þess eru fallin. Brýnt er að ríkisvaldið leggi til mun meiri fjármuni til uppbyggingar á friðlýstum svæðum, þannig að sveitarfélög sjái sér í ríkara mæli hag í því að taka að sér umsjón og rekstur slíkra svæða. Samhliða friðlýsingu er mikilvægt að vinna verndar- og stjórnunaráætlanir fyrir slík svæði svo þau séu í stakk búin til að taka við auknum ferðamannastraumi og ágangi. Þá er skorað á Umhverfisstofnun að tryggja stórauðna landvörslu á friðlýstum svæðum á Austurlandi. Þingið hvetur ríkisvaldið til þess að vandað verði til verka við undirbúning miðhálandisþjóðgarðs og telur ástæðu til þess að málið verði rætt frekar við sveitarfélögin til að ná sátt um framgang málsins.

Úrgangsmál

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, vekur athygli aðildarsveitarfélaganna á mikilvægi svæðisáætlunar um meðferð úrgangs og skorar á stjórnvöld að ljúka sem fyrst sameiginlegri stefnumótun um úrgangsmál fyrir landið í heild. Jafnframt hvetur þingið til aukinnar samvinnu sveitarfélaganna á Austurlandi í úrgangsmálum. Líta þarft á úrgang sem auðlind og finna nýjar leiðir til að nýta úrganginn á grunni hringrásarhagkerfis. Stefna skal að því að mun stærri hluti úrgangs verði enduruninn og að dregið verði stórlega úr urðun úrgangs. Þingið lýsir því yfir að áform um urðunarskatt séu ótímabær enda leiðir slík skattheimta óhjákvæmilega til kostnaðarauka fyrir íbúa. Áður en slíkt kemur til greina verður að finna nýjar lausnir í úrgangsmálum landsins.

Fráveitur

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, krefst þess að ríkisvaldið styðji sveitarfélögin við uppbyggingu fráveitu með því að fella niður virðisaukaskatt af

fráveituframkvæmdum og jafnframt með beinum fjárveitingum. Þá er brýnt að umhverfis- og auðlindaráðherra ljúki endurskoðun reglugerðar um fráveitur samhliða þessu.

Loftlagsmál

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, hvetur ríki og sveitarfélög til að grípa nú þegar til markvissra og samstilltra aðgerða til að mæta áskorunum samtímans á sviði loftslagsmála. Þingið telur mikil tækifæri felast í orkuskiptum í samgöngum og rafvæðingu hafna. Hvetur þingið aðildarsveitarfélög SSA til virkrar þátttöku í nýstofnuðum samráðsvettvangi sveitarfélaga um loftslagsmál og heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna. Markmið vettvangsins er að miðla þekkingu og reynslu og leita þannig tækifæra til samstarfs um lausnir sem stutt geta við markvissar aðgerðir og stefnumótun í átt til aukinnar sjálfbærni og kolefnishlutleysis.

Ofanflóðavarnir

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, ítrekar mikilvægi þess að ríkisvaldið heimili fjármögnun framkvæmda sem tengjast ofanflóðavörnum í samræmi við áætlanir Ofanflóðasjóðs og sveitarfélaga enda er fjármagn fyrir hendi í Ofanflóðasjóði. Sérstaklega er mikilvægt að haldið verði áfram með þá áfanga sem þegar eru á áætlun svo og undirbúning frekari framkvæmda þannig að þær liggja saman. Þingið ítrekar við yfirvöld nauðsyn þess að endurskoða áhættumat ofanflóða að loknum framkvæmdum við ofanflóðavarnir á viðkomandi svæði.

Skipulag haf- og strandsvæða

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, leggur áherslu á að tryggja sveitarfélögum skipulagsvald strandsvæða. Þó svo stigið hafi verið það skref í skipulagsmálum haf- og strandsvæða að stofna til Svæðisráða telur þingið að skipulag fjarðanna eigi að vera á forræði sveitarfélaga rétt eins og landsvæði innan sveitarfélagamarka.

Verndun lífríkis

Haustþing SSA, haldið á Borgarfirði eystri 11. og 12. október 2019, skorar á ríkisvaldið að leggja aukið fjármagn til sveitarfélaga vegna nauðsynlegs aðhalds á vargi í lífríkinu. Kostnaður vegna refa- og minkaveiða leggst mjög misþungt á sveitarfélög og oft fellur mikill kostnaður á fámenn en landstór sveitarfélög. Þingið skorar á ríkisvaldið að hækka verulega kostnaðarþátttöku sína í þessu nauðsynlega verkefni.

Stefán Bogi fór yfir störf nefndarinnar.

Umræður:

1. Björg Björnsdóttir

Ræddi ályktun um innanlandsflug, flugvöll í Vatnsmýri. Fannst fullsterkt til orða tekið að festa ætti flugvöllinn í Vatnsmýri. Vildi orða tillöguna svo að aðgengi Austurlands að höfuðborginni sé tryggt.

Þingforseti hóf afgreiðslu tillagnanna.

Tillagan um innanlandsflug borin upp sérstaklega: Samþykkt með yfirgnæfandi meirihluta. Sjö sátu hjá.

2. Einar Már þakkaði nefndinni góð störf. Benti á mikilvægi þess að opnað verður fyrir gjaldtöku á samgöngur. Tók sérstaklega undir athugasemdir um Miðhálandisþjóðgarð og slæmt væri að sveitarfélög þyrftu að fara bóka hvert í sínu lagi um hann.

Restin af tillögum borin upp: Samþykkt samhljóða

Næstur tók til máls Jón Björn Hákonarson, forseti bæjarstjórnar Fjarðabyggðar, sem þakkaði góðan fund og bauð Fjarðabyggð fram sem fundarstað að ári SSA.

Einar Már Sigurðarson formaður tók til máls. Þakkaði hann fyrir góðan viðurgjörning á Borgarfirði og sérstaklega öllu því fólki sem kom að skipulagningu og veitingum á þessu þingi. Einnig þakkaði hann fundarstjórum og riturum fyrir þeirra störf.

Þingforseti bar upp þá tillögu að fundarriturum og fundarstjórum yrði falið að ljúka frágangi fundargerðar fundarins. Tillagan samþykkt samhljóða.

Þingforseti sleit fundi kl. 11:20 og kallaði fulltrúa til myndatöku fyrir neðan búðina þar sem markmiðið væri að hafa nýju veggmyndina af hólmanum í baksýn. Í framhaldi af myndatökunni yrði boðið upp á hádegisverð í Álfacafé og ættu fundamenn að streyma þangað að lokinni myndatöku.